

Opis źródła:

Po II wojnie światowej problem szabrownictwa na ziemiach poniemieckich stał się poważnym zagadnieniem społecznym i prawnym. W wyniku zmian granic, opustoszenia tych terenów oraz masowych migracji ludności dochodziło do licznych przypadków nielegalnego przywłaszczenia mienia pozostawionego przez Niemców. Szabrownicy, często w poszukiwaniu wartościowych przedmiotów, plądrowali opuszczone domy, a także zrujnowane instytucje i fabryki. Zjawisko to wiązało się nie tylko z łamaniem prawa, ale również z traumami wojennymi i niewłaściwym zagospodarowaniem majątku, co utrudniało odbudowę regionów. Władze, starając się opanować sytuację, wprowadzały różne regulacje oraz podejmowały działania mające na celu ochronę majątku publicznego i prywatnego. Mimo tych działań, szabrownictwo miało długotrwały wpływ na życie społeczne i ekonomiczne tych terenów, prowadząc do konfliktów oraz powstawania nowych norm społecznych w odniesieniu do odzyskiwania mienia. Dokument wydany przez wojewodę poznańskiego jest świadectwem tego, iż taki proceder utrzymywał się wiele miesięcy po zakończeniu działań wojennych.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Biblioteka Narodowa DŻS II 5

Tekst źródła:

OSTRZEŻENIE

Wojewody Poznańskiego z dn. 24 X 45
w sprawie szabrownictwa

Wobec tego, że jeszcze w dalszym ciągu szabrownictwo nie ustaje, zwracam się do wszystkich zainteresowanych Obywateli Województwa Poznańskiego z ostatecznym ostrzeżeniem, że szabrownictwo pod jakimkolwiek pozorem zwalczać się będzie odtąd bezwzględnie za pomocą wszelkich dostępnych środków represji.

Ostrzegam więc osoby udające się na tereny ziem zachodnich w celach przysporzenia sobie nielegalną drogą korzyści materialnych, wzgl. osoby handlujące mieniem poniemiecki, że pociągani będą do odpowiedzialności karno-sądowej na podstawie art. Kodeksu Karnego, który przewiduje za te występki karę więzienia do lat 5-ciu i grzywny.

Ostrzegam tak samo wszystkich Obywateli przed nabywaniem i przyjmowaniem przedmiotów pochodzących z szabru wzgl. od osób wojskowych lub Niemców przebywających na terenach polskich pod odpowiedzialnością karno-sądową w myśl art. 161 Kodeksu Karnego, który przewiduje za ten występki karę aresztu do lat 2 lub grzywny, niezależnie od ewentl. Zastosowania kar surowszych przewidzianych w innych przepisach prawnych np. w Dekrecie z dnia 30. X 1944 o ochronie Państwa – Dz. Ust. Nr 10 poz. 50 itp. Nadto, jeżeli sąd stwierdzi, że czyn pozostaje w związku ze wstrętem do pracy, może zarządzić, by po odbyciu kary umieszczono przestępcę w domu pracy przymusowej na przeciąg lat 5-ciu.

Ostrzegam wszystkich Obywateli, że wydałem zarządzenie podległym mi urządowi rozpoczęcia natychmiast energicznej walki z szabrownictwem. Wykraczający przeciwko powyższym przepisom będą zatrzymywani i przekazani władzom prokuratorskim, a towar i wszelkie przedmioty, pochodzące ze szabrownictwa, zostaną w porozumieniu z władzami prokuratorskimi zabezpieczone.

Wojewoda
(-) Dr Widy-Wirski

Pytania do źródła.

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i średniej (poziom podstawowy):

1. Czym było szabrownictwo?
2. Jakie konsekwencje grożą osobom, które będą się zajmować szabrownictwem?
3. Na jakich terenach dochodziło do szabrownictwa?
4. Jakie były główne obawy władz dotyczące szabrownictwa, według treści ostrzeżenia wojewody? Jakie działania podejmowano w celu zwalczania tego zjawiska?
5. Co oznacza "dom pracy przymusowej"?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Jakie były przyczyny rozprzestrzenienia się szabrownictwa w Polsce po II wojnie światowej? Jakie czynniki społeczne, ekonomiczne lub polityczne mogły wpływać na ten problem?
2. Jak społeczeństwo radziło sobie z moralnym dylematem nabywania przedmiotów pochodzących z szabru? Jakie mogły być motywacje ludzi do angażowania się w tego rodzaju działalność?
3. W jaki sposób problem szabrownictwa mógł różnić się w innych regionach Polski w porównaniu do województwa poznańskiego? Jakie czynniki lokalne mogły wpływać na te różnice?

Słowniczek pojęć:

Szabrownictwo – to działanie polegające na rabowaniu, plądrowaniu lub nielegalnym zajmowaniu cudzej własności, szczególnie w sytuacjach konfliktowych, wojennych lub kryzysowych

Tereny poniemieckie - to obszary geograficzne, które po II wojnie światowej zostały przekazane Polsce w wyniku decyzji konferencji poczdamskiej oraz na mocy umów międzynarodowych. Obejmują one głównie ziemie, które przed 1945 rokiem były częścią Niemiec, a po wojnie znalazły się w granicach Polski. Dotyczy to między innymi takich regionów jak Pomorze, Śląsk, Warmia i Mazury. Tereny te charakteryzują się zróżnicowaną historią, kulturowym dziedzictwem oraz zmianami demograficznymi, które nastąpiły w wyniku repatriacji ludności oraz osadnictwa nowych mieszkańców po wojnie

Literatura pomocnicza:

Kornelia Kończal, *The quest for German Property in East Central Europe after 1945: The Semantics of Plunder and the Sense of Reconstruction*, [w:] *Imaginations and Configurations of Polish Society. From the Middle Ages through the Twentieth Century*, ed. Y. Kleinmann, J. Heyde, D. Hüchtker, D. Kałwa, J. Nalewajko-Kulikow, K. Steffen, T. Wiślicz, Göttingen 2017, s. 291–312.

Marcin Zaremba, *Wielka trwoga. Polska 1944–1947. Ludowa reakcja na kryzys*, Kraków 2012, s. 295–313.

Agata Zborowska, *Życie rzeczy w powojennej Polsce*, Warszawa 2019.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord – Joanna Kunigielis